

"Antiznanstveni" narativ

Ova e-knjiga ispituje filozofske temelje označavanja kritičara GMO-a kao "anti-znanosti", tražeći svoje korijene u scijentizmu i povijesnom pokretu za emancipaciju znanosti od filozofije.

Tiskano na 16. prosinca 2024.

GMO debata

Kritička perspektiva eugenike

Sadržaj (TOC)

1. Moderna inkvizicija

- 1.1. 🛡️ Scientific American: "borite se protiv anti-znanosti poput terorizma"
- 1.2. 🇵🇭 Filipinski farmeri prikazani kao "anti-znanstveni Ludditi"
- 1.3. 👤 Profesor filozofije Justin B. Biddle
- 1.4. 🇷🇺 Savez za znanost: "Protivnici GMO-a i ruski trolovi 'siju sumnju' u znanost"

2. 🤔 Filozofski korijeni

- 2.1. 👤 Filozof Friedrich Nietzsche o pokušaju znanosti da se emancipira od filozofije

3. 🤔 Hegemonija znanosti

- 3.1. 🌱 Filozof Hereandnow
- 3.2. 🤔 Filozof Daniel C. Dennett

4. Zaključak

- 4.1. 👤 Filozof David Hume o znanosti i vrijednostima

' Antiznanstveni ' narativ

Moderna inkvizicija

Posljednih se godina u znanstvenom diskursu pojavio uznemirujući trend: označavanje kritičara i skeptika, posebno onih koji dovode u pitanje eugeniku i GMO, kao "anti-znanost" ili "uključene u rat protiv znanosti".

Ova retorika, često popraćena pozivima na kazneni progon i suzbijanje, ima zapanjujuću sličnost s povijesnim izjavama o herezi. Ovaj će članak otkriti da ovaj narativ protiv znanosti ili "rata protiv znanosti" nije samo obrana znanstvenog integriteta, već manifestacija temeljnih dogmatskih nedostataka ukorijenjenih u *scijentizmu* i stoljećima dugom pokušaju da se znanost oslobodi moralnih i filozofskih ograničenja.

Anatomija moderne inkvizicije

Proglašavanje pojedinaca ili skupina "protuznanstvenim" služi kao osnova za progon, odjekujući vjerskim inkvizicijama iz prošlosti. Ovo nije hiperbola, već otrežnjujuća stvarnost o kojoj svjedoče nedavni razvoji u znanstvenom i javnom diskursu.

Godine 2021. međunarodni znanstveni establišment postavio je alarmantan zahtjev. Kako je objavljeno u *Scientific Americanu*, pozvali su na borbu protiv anti-znanosti kao sigurnosne prijetnje na razini s terorizmom i širenjem nuklearnog oružja:

(2021) Antiznanstveni pokret eskalira, postaje globalan i ubija tisuće

Antiznanost se pojavila kao dominantna i vrlo smrtonosna sila, koja prijeti globalnoj sigurnosti, jednako kao i terorizam i nuklearna proliferacija. Moramo pokrenuti protuofenzivu i izgraditi novu infrastrukturu za borbu protiv antiznanosti, baš kao što smo učinili za ove druge šire priznate i uspostavljene prijetnje.

Antiznanost je sada velika i ogromna prijetnja sigurnosti.

Izvor: [Scientific American](#)

Ova retorika nadilazi puko akademsko neslaganje. To je poziv na oružje, pozicioniranje znanstvenog skepticizma ne kao prirodnog dijela znanstvenog procesa, već kao prijetnje globalnoj sigurnosti.

Primjer iz stvarnog svijeta: slučaj Filipini

Slučaj protivljenja GMO-u na Filipinima daje jasan primjer kako se ovaj narativ odvija u praksi. Kada su filipinski farmeri uništili testno polje GMO zlatne riže koja je bila potajno zasađena bez njihovog pristanka, globalni mediji i znanstvene organizacije su ih označili kao "anti-naučne ludite". Što je još uznemirujuće, okrivljeni su za uzrok smrti tisuća djece

- duboka optužba koja, kada se promatra u kontekstu poziva na borbu "protiv anti-znanosti" kao oblika terorizma, poprima jeziv značaj.

(2024) Zlatna GMO riža 🇵🇭 na Filipinima : primjer "anti-znanstvene" inkvizicije

Izvor: [/philippines/](#)

Označavanje protivnika GMO-a kao "anti-znanosti" nije ograničeno na izolirane incidente. Kao što je filozof [Justin B. Biddle](#) primijetio u svom opsežnom istraživanju ove teme, ovaj narativ je postao sveprisutan u znanstvenom novinarstvu. Biddle, izvanredni profesor i direktor manjeg odjela za filozofiju na Georgia Institute of Technology, specijalizirao se za proučavanje antiznanstvenih priča i priča "o ratu protiv znanosti". Njegov rad otkriva kako se ti koncepti koriste kao oružje protiv kritičara znanstvenog konsenzusa, posebno u raspravama oko 🧬 eugenike, GMO-a i drugih moralno osjetljivih znanstvenih nastojanja.

(2018) "Anti-znanstveni revnitelj"? Vrijednosti, epistemički rizik i rasprava o GMO-u

Narativ "anti-znanost" ili "rat protiv znanosti" postao je popularan među znanstvenim novinarima. Iako nema sumnje da su neki protivnici GMO-a pristrani ili neupućeni u relevantne činjenice, opća tendencija da se kritičari okarakteriziraju kao anti-znanstveni ili uključeni u rat protiv znanosti je i pogrešna i opasna.

Izvor: [PhilPapers](#) (PDF sigurnosna kopija) | Filozof [Justin B. Biddle](#) (Georgia Institute of Technology)

Biddle upozorava da "je sveukupna tendencija da se kritičari okarakteriziraju kao anti-znanstveni ili uključeni u rat protiv znanosti pogrešna i opasna". Ova opasnost postaje očigledna kada uzmemo u obzir kako se etiketa protiv znanosti koristi za delegitimizaciju ne samo činjeničnih neslaganja, već i moralnih i filozofskih prigovora određenim znanstvenim praksama.

Primjer ove retorike dolazi od Saveza za znanost, koji je objavio članak u kojem se izjednačava protivljenje GMO-u s ruskim kampanjama dezinformiranja:

(2018) Anti-GMO aktivizam sije sumnju u znanost

Ruski trolovi, potpomognuti anti-GMO grupama kao što su Centar za sigurnost hrane i Udruga organskih potrošača, bili su zapanjujuće uspješni u sisanju sumnje u znanost među općom populacijom.

Izvor: [Savez za znanost](#)

Jednadžba skepticizma prema GMO-u sa "*sijanjem 'sumnje' u znanost*" i usporedbom s ruskim 🧑🏻‍🌾 trolovima nije samo retoričko nadmetanje. To je dio šireg narativa koji uokviruje znanstveni skepticizam kao čin agresije protiv same znanosti. Ovo uokvirivanje utire put za onu vrstu kaznenog progona i potiskivanja koja je potrebna u ekstremnijim manifestacijama anti-znanstvenog narativa.

Filozofski korijeni "protuznanstvenog" narativa

Da bismo razumjeli pravu prirodu anti-znanstvene priče, moramo dublje proniknuti u njezinu filozofsku podlogu. U svojoj srži, ovaj narativ je izraz *scijentizma* – uvjerenja da je znanstveno znanje jedini valjani oblik znanja i da znanost može i treba biti krajnji arbitar svih pitanja, uključujući i ona moralna.

Ovo uvjerenje ima svoje korijene u pokretu "za emancipaciju znanosti", stoljećima dugom nastojanju da se znanost oslobodi filozofskih i moralnih ograničenja. Kao što je filozof **Friedrich Nietzsche** primijetio u *S onu stranu dobra i zla* (6. poglavlje – *Mi učenjaci*) još 1886.:

Proглаšenje neovisnosti znanstvenog čovjeka, njegova emancipacija od filozofije, jedna je od suptilnijih posljedica demokratske organizacije i dezorganizacije: samoveličanje i samoumišljenost učenog čovjeka sada je posvuda u punom cvatu iu svom najbolje proljeće – što ne znači da u ovom slučaju samohvala slatko miriše. Ovdje također instinkt pučanstva viče: "Sloboda od svih gospodara!" i nakon što se znanost, s najsretnijim rezultatima, oduprla teologiji, čija je "sluškinja" bila predugo, sada predlaže u svojoj razuzdanosti i indiskreciji postaviti zakone za filozofiju, a sa svoje strane igrati se "gospodara" – što ja govorim! glumiti FILOZOFA na vlastiti račun.

Težnja za znanstvenom autonomijom stvara paradoks: da bi doista ostala sama, znanost zahtijeva neku vrstu filozofske 'sigurnosti' u svojim temeljnim pretpostavkama. Tu sigurnost osigurava dogmatsko vjerovanje u *uniformizam* – ideju da su znanstvene činjenice valjane bez filozofije, neovisne o umu i ∞ vremenu .

Ovo dogmatsko uvjerenje omogućuje znanosti da zahtijeva neku vrstu moralne neutralnosti, što dokazuje uobičajeni refren da "je znanost moralno neutralna, tako da svaki moralni sud o njoj jednostavno odražava znanstvenu nepismenost". Međutim, ova tvrdnja o neutralnosti je sama po sebi filozofska pozicija, koja je duboko problematična kada se primijeni na pitanja vrijednosti i 🌐 morala .

(2018) Nemoralni napredak: Je li znanost izmakla kontroli?

Za većinu znanstvenika moralne zamjerke njihovom radu nisu valjane: znanost je, po definiciji, moralno neutralna, pa svaki moralni sud o njoj jednostavno odražava znanstvenu nepismenost.

Izvor: [New Scientist](#)

Opasnost od znanstvene hegemonije

Opasnost ove znanstvene hegemonije rječito je artikulirana u raspravi na popularnom filozofskom forumu, objavljenoj na 🦋 GModebate.org kao e-knjiga:

(2024) "O apsurdnoj hegemoniji znanosti"

Knjiga bez kraja... Jedna od najpopularnijih filozofskih rasprava u novijoj povijesti.

Izvor: 🦋 GModebate.org

Autor rasprave na forumu, 🦋 Hereandnow, tvrdi:

Stvarna čista znanost je apstrakcija... Cjelina iz koje je ovo apstrahirano je sve što postoji, svijet, a ovaj svijet je u svojoj suštini, prepun značenja, nesaglediv, nedopustiv moćima mikroskopa.

... kada znanost čini svoje korake da "kaže" što je svijet, to je samo u okviru njezinog područja. Ali filozofija, koja je najotvorenije područje, nema posla tome popuštati više nego 'znanosti' o pletenju ili zidarstvu. Filozofija je sveobuhvatna teorija, a pokušaj da se tako nešto uklopi u znanstvenu paradigmu jednostavno je perverznan.

Znanost: znaj svoje mjesto! To nije filozofija.

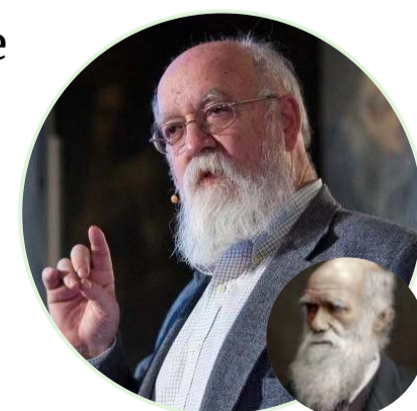
(2022) O apsurdnoj hegemoniji znanosti

Izvor: onlinephilosophyclub.com

Ova perspektiva dovodi u pitanje ideju da se znanost može u potpunosti odvojiti od ljudskog iskustva i vrijednosti. To sugerira da je pokušaj da se to učini - zahtijevati neku vrstu čiste objektivnosti - ne samo pogrešan nego i potencijalno opasan.

Daniel C. Dennett protiv 🦋 Hereandnow

Rasprava koja slijedi između "Hereandnow" i drugog korisnika (kasnije je otkriveno da je to poznati filozof Daniel C. Dennett) ilustrira duboku podjelu u filozofskoj misli o ovom pitanju. Dennett, koji predstavlja više znanstveno gledište, odbacuje potrebu za dubljim filozofskim istraživanjem, navodeći "da me uopće ne zanimaju niti jedan od tih ljudi. Nikakav" (^) kada im je predstavljen popis filozofa koji su se uhvatili ukoštac s ovim pitanjima.

Charles Darwin ili Daniel Dennett?

Ova razmjena naglašava sam problem u srcu "anti-znanstvenog" narativa: odbacivanje filozofskog istraživanja kao irelevantnog ili čak štetnog za znanstveni napredak.

Zaključak: Potreba za filozofskim ispitivanjem

Antiznanstveni narativ, sa svojim pozivima na kazneni progon i suzbijanje znanstvenog skepticizma, predstavlja opasno prekoračenje znanstvenog autoriteta. To je pokušaj da se pobjegne temeljnoj neizvjesnosti stvarnosti povlačenjem u pretpostavljenu empirijsku izvjesnost. Međutim, ta je izvjesnost iluzorna, utemeljena na dogmatskim pretpostavkama koje ne mogu izdržati filozofsku provjeru.

Kao što je detaljno istraženo u našem članku o **eugenici**, znanost ne može služiti kao vodeće načelo za život upravo zato što joj nedostaju filozofski i moralni temelji potrebni da se uhvati u koštac s pitanjima vrijednosti i značenja. Pokušaj da se to učini dovodi do opasnih ideologija poput eugenike, koje svode bogatstvo i složenost života na puki biološki determinizam.

- ▶ Poglavlje "**Znanost i pokušaj oslobađanja od morala**" pokazalo je stoljećima trajni pokušaj znanosti da se emancipira od filozofije.
- ▶ Poglavlje "**Uniformitarizam: Dogma iza eugenike**" razotkrilo je dogmatsku zabludu koja leži u pozadini ideje da su znanstvene činjenice valjane bez filozofije.
- ▶ Poglavlje "**Znanost kao životno načelo?**" otkrio zašto znanost ne može služiti kao vodeće načelo života.

Priča protiv znanosti ili "*rata protiv znanosti*" ne predstavlja obranu znanstvenog integriteta, već stoljećima dugu borbu znanosti da se emancipira od filozofije, kao što je detaljno istraženo u **članku o eugenici**. Nastojeći ušutkati legitimna filozofska i moralna istraživanja deklaracijama o "*protuznanstvenom*" krivovjerju, znanstveni establišment uključuje se u praksu koja je fundamentalno dogmatske prirode i stoga je usporediva s progonom temeljenim na inkviziciji.

Kao što je filozof **David Hume** oštroumno primijetio, pitanja vrijednosti i morala u osnovi su izvan dosega znanstvenog istraživanja:

(2019) Znanost i moral: Može li se moral izvesti iz naučnih činjenica?

Pitanje je trebao riješiti filozof **David Hume** 1740. godine: znanstvene činjenice ne daju temelj za vrijednosti. Ipak, kao neka vrsta mema koji se ponavlja, ideja da je znanost svemoćna i da će prije ili kasnije riješiti problem vrijednosti kao da uskrsava sa svakom generacijom.

Izvor: [Duke University: New Behaviorism](#)

Zaključno, objava rata onima koji dovode u pitanje znanost mora se priznati kao fundamentalno dogmatska. Profesor filozofije **Justin B. Biddle** u pravu je kada tvrdi da je narativ protiv znanosti ili "*rata protiv znanosti*" i filozofski pogrešan i opasan. Ovaj narativ ne predstavlja samo prijetnju slobodnom istraživanju, već i samim temeljima etičke

znanstvene prakse i šire potrage za znanjem i razumijevanjem. Služi kao snažan podsjetnik na stalnu potrebu za filozofskim ispitivanjem znanstvenih nastojanja, posebno u moralno osjetljivim područjima kao što su eugenika i GMO.

Tiskano na 16. prosinca 2024.

GMO debata

Kritička perspektiva eugenike

© 2024 Philosophical.Ventures Inc.